

PROGRAMRAPPORTERING

Resumé, maj - november 2011

Ulandssekretariatet
LO/FTF Council

Indholdsfortegnelse

<i>Indholdsfortegnelse</i>	1
<i>Forkortelsesliste</i>	2
1 Afrika	4
1.1 Politiske, økonomiske og arbejdsrelaterede nyheder	4
1.2 Udviklingen i program- og projektsamarbejdet med vores partnere.....	6
2 Asien	10
2.1 Politiske, økonomiske og arbejdsrelaterede nyheder	10
2.2 Udviklingen i program- og projektsamarbejde med vores partnere	11
3 Latinamerika	14
3.1 Politiske, økonomiske og arbejdsrelaterede nyheder	14
3.2 Udviklingen i program- og projektsamarbejdet med vores partnere.....	16
4 Mellemøsten og Nordafrika	17
4.1 Politiske, økonomiske og arbejdsrelaterede nyheder	17
4.2 Udviklingen i program og projektsamarbejdet med vores partnere	19

Forkortelsesliste

Afrika:

AZIEA	Alliance for Zambia Informal Economy Associations
CESTRAR	Centrale des syndicats des Travailleurs du Rwanda
CGSILA	Central Geral De Sindicatos Independentes E Livres De <i>Angola</i>
CNTT	Confédération Nationale des Travailleurs du Togo
COSATU	Congress of South African Trade Unions
COSYBU	Confederation des syndicats du Burundi
COTU	Central Organisation of Trade Unions (Kenya)
EATUC	East African Trade Union Council
FEATU	Federation of East African Teacher Unions
FESEN	Federation des Syndicats de l'Education Nationale
GTUC	Ghana Trades Union Congress
GNAT	Ghana National Association of Teachers
ITUC-AF	International Trade Union Confederation – African Region
KNUT	Kenya National Union of Teachers
MCTU	Malawi Congress of Trade Unions
NOTU	National Organisation of Trade Unions
NUT	Nigerian Union of Teachers
OTM-CS	Mozambican Federation of Trade Unions
SATUCC	Southern Africa Trade Union Coordinating Council
SFTU	Swaziland Federation of Trade Unions
SINAFP	Public Sector Workers' Union (Mozambique)
SLLC	Sierra Leone Labour Congress
SFTU	Swaziland Federation of Trade Unions
SLTU	Sierra Leone Teachers Union
STEB	Syndicat Libre des travailleurs de l'enseignement du Burundi
SNEP	Syndicat National des Enseignants du Primaire
TTU	Tanzania Teachers Union
TUCTA	Trade Union Congress of Tanzania
AUKMW	Amalgated Union of Kenya Metal Workers
UNATU	Uganda National Teachers Union
UNTA	União Nacional dos Trabalhadores de Angola
USTN	Union des Syndicats des Travailleurs du Niger
UNSTB	Union Nationale des Syndicats des Travailleurs du Bénin
ZATU	Zanzibar Teachers Union
ZATUC	Zanzibar Trade Union Congress
ZaCTU	Zambia Confederation of Trade Unions
ZiCTU	Zimbabwe Confederation of Trade Unions

Asien:

ITUC-AP	International Trade Union Confederation for the Asia and the Pacific
SARCC	South <i>Asian</i> Association for Regional Cooperation
ASEAN	Association of South East Asian Nations
SARTUC	South Asian Regional Trade Union Council
ASETUC	ASEAN Services Employees Trade Unions Council
FNCCI	Federation of Nepalese Chambers of Commerce and Industry
CNP-UML	Communist Party of Nepal (Unified Marxist Leninist)
ANTUF	All Nepal Trade Union Federation
NTUCI	Nepal Trade Union Congress
GEFONT	General Federation of Nepalese Trade Unions
GMAC	Garment Manufacturers' Association of Cambodia
BILS	Bangladesh Institute of Labour Studies
PSLINK	Public Services Independent Labour Confederation
ACIW	Association of Construction and Informal Workers
SEWA	Self Employed Women's Association
CMTU	Confederation of Mongolian Trade Unions
JTUCC	Joint Trade Union Coordination Centre
VGCL	Vietnam General Confederation of Labor

Latinamerika:

3F:	Fælles Fagligt Forbund
COB:	Central Obrera Boliviana
CUT-A:	Central Unitaria de Trabajadores - Auténtica
CUTH:	Central Unitaria de Trabajadores de Honduras
DLF:	Danmarks Lærerforening
EI:	Education International
ISACC:	Instituto Sindical de America Central y el Caribe
ITUC- TUCA:	International Trade Union Confederation - Trade Union Confederation of the Americas
PSI:	Public Services International

Den arabiske verden:

CDT	Confédération Démocratique du Travail
CMTU	Confederation of Mongolian Trade Unions
EDLC	Egyptian Democratic Labour Congress
EFTU	Egyptian Federation of Independent Trade Unions
ETUF	Egyptian Trade Union Federation
FDT	Fédération Démocratique du Travail
GFBTU	General Federation of Bahrain Trade Unions
KTUF	Kuwait Trade Union Federation
MENA	Middle East and North Africa
SEWA	Self Employed Women's Association
UGTM	Union Générale des Travailleurs Marocains
UGTT	Union Générale des Travailleurs Tunésiens

I Afrika

1.1 Politiske, økonomiske og arbejdsrelaterede nyheder

I Afrika trækker den globale finanskrise fortsat lange spor. Overalt på kontinentet er der stærkt stigende priser på både energi og fødevarer, så det er i stort omfang de fattigste, der rammes hårdest. Den dårlige beskæftigelse og manglen på anstændigt arbejde er fortsat hovedproblemerne på det afrikanske arbejdsmarked. De formelle sektorer skrumper ind, og hundrede tusinder af unge strømmer ud på arbejdsmarkedet uden at kunne få job eller en reelt kompetencegivende uddannelse. Som en konsekvens af udviklingen fokuserer fagbevægelsen i store dele af Afrika i stigende grad på at bidrage til at sikre en anstændig beskæftigelse og bedre social sikkerhed blandt de 70 til 90 % af den samlede arbejdsstyrke, der arbejder i den uformelle økonomi.

I **Østafrika** forsøger EAC – East African Community – fortsat at drive den regionale udvikling frem ved at fastholde en høj politisk profil og interesse for at drøfte fælles problemer, for eksempel ved at fastholde fokus på etablering af en fælles mønt, eller ved at søge fælles løsninger på sikkerhedsproblemer i farvandet ud for Somalia. På det økonomiske område svækkes samarbejdet dog samtidig af, at de politiske initiativer ikke bliver fulgt op af

af praktisk lovgivning. Manglende harmonisering af pensionslovgivningen betyder for eksempel, at man stadig mister den pension, der er opsparet i et medlemsland, når man får arbejde i et andet.

I **Kenya, Uganda** og **Tanzania** bliver oppositionen i stigende grad synlig og aktiv. I Uganda har præsident Museveni i år slået hårdt ned på oppositionens forsøg på at etablere kritiske kampanjer omkring levevilkårene, blandt andet ved at forbyde såkaldte walk to job aktioner, der er på vej til at udvikle sig til store demonstrationer blandt arbejdere, som vil gå til arbejde i protest mod prisstigninger på basale fødevarer og transportudgifter. Der er ingen tvivl om at de nationale ledere er blevet meget opmærksomme på den utilfredshed, der er i befolkningerne. Det gælder ikke mindst blandt lærerne, som har været ude i eller er på vej ud i konflikt med regeringen i de tre største Østafrikanske lande - Kenya, Uganda og Tanzania.

Fremadrettet er det nok udviklingen i **Kenya**, der vil komme i fokus det næste års tid. Op til parlamentsvalget i august 2012 frygter mange en gentagelse af situationen i 2007/08, som resulterede i mere end 1000 dræbte og stor etnisk splittelse. Det vil givetvis påvirke udviklingen i hele den østafrikanske region, hvis der bryder nye uroligheder ud. Kenyas nye grundlov blev vedtaget ved en folkeafstemning for kun et år siden. Den gav en ny magtdeling mellem præsident og parlament, men også rettigheder til kvinder (30 % repræsentation i parlament, udvalg med videre) og til fagforeningerne (ordet 'overenskomstforhandlinger' nævnes i den nye grundlov).

I **det sydlige Afrika** er den politiske, økonomiske og sociale situation uholdbar i flere lande. Alligevel kom det som et særligt chok i **Malawi**, da en fredelig demonstration i juli blev mødt af politiets skarpe skud med 19 dødsfald til følge. Knapheden på benzin og udenlandsk valuta er blot

tegn på, at landet ledes ned i et voksende hul, og protester mødes med en tyrannisk vold, som minder om forholdene i Zimbabwe og Swaziland. I alle tre lande spiller fagbevægelsen en vigtig rolle i at koordinere og lede civilsamfundets protester.

I **Swaziland** lykkedes det oppositionen at afværge et lån fra den sydafrikanske stat til den enevældige konge. Lånet blev tilbudt, men med lobbyarbejde fra især SFTU og COSATU var der nok betingelser om god regeringsførelse tilknyttet til, at kongen afslog. Han er i dag leder af en stat, der effektivt er bankerot, og kun har få muligheder for at købe sig udsættelse af sociale uroligheder.

Det er desværre ikke det regionale SADC-samarbejde, der driver initiativer for politiske reformer i det sydlige Afrika. Ligegyldigheden overfor civile rettigheder og frygten for åben debat fik et nyt udtryk, da SADCs årlige topmøde af regerings- og statsledere samledes i Angola i august, mens tilrejsende medier og repræsentanter for fagbevægelsen og civilsamfundet blev afvist i lufthavnen.

Af lidt mere positiv karakter er valget af ny præsident i **Zambia**, som foregik fredeligt og hurtigt. Den nye præsident er i gang med en stor oprydning i korrupsionen, og fagbevægelsen oplever en åbenhed overfor tiltrængte reformer på arbejdsmarkedet. Den nye arbejdsminister har sin rod i fagbevægelsen.

Nok en gang har **Vestafrika** været præget af uroligheder, kupforsøg og terrorangreb. **Elfenbenskysten** måtte gennem flere måneder med borgerkrigs-lignende tilstande efter præsidentvalget i november 2010, og **Nigeria** har været ramt af tiltagende terrorangreb fra den islamiske gruppe i Nord, som blandt andet ønsker at indføre sharia-lovgivning.

I **Niger** er det lykkedes at vende tilbage til demokratiet et år efter militærkuppet, hvor den tidligere præsident blev fjernet. Der er afholdt valg, og en socialdemokratisk orienteret regering er indsat. Fagbevægelsen har store forhåbninger til øget social dialog og bekæmpelse af fattigdommen i landet. Imidlertid præges Niger nu af de mange arbejdere, som vender tilbage fra Libyen såvel som tusindvis af Gaddafi-tilhængere, som søger tilflugt i landet. Det medfører også, at det strømmer ind med våben i landet, som let kan havne i hænderne på de Al Qaeda-relaterede oprørere i Nord.

I **Benin** lykkedes det at få gennemført præsident- og parlamentsvalg. På trods af massive kampagner mod den siddende præsident blev Boni Yayi genvalgt. Vores partnere i fagbevægelsen

håber, at der nu kan falde mere ro over situationen, så udviklingsprocessen kan fortsætte i landet.

Ghana er det land i regionen, som har oplevet størst politisk stabilitet og økonomisk fremgang – ikke mindst som følge af igangsættelsen af olieudvindingen ud for Ghanas kyst. Fagbevægelsen har været meget aktiv for at sikre, at olieindtægterne administreres ordentligt og kan bidrage til yderligere social udvikling i landet.

Der er ingen tvivl om, at fagbevægelsen er langt stærkere og har mere indflydelse på udviklingen i de engelsktalende lande som Ghana, Nigeria og Sierra Leone. I de fransktalende lande som Benin, Togo og Niger er fagbevægelsen splittet i en lang række organisationer, som tit har svært ved at markere sig i en social dialog.

1.2 Udviklingen i program- og projektsamarbejdet med vores partnere

I **Østafrika** er det nye program startet 1. juli 2011 og kører to år frem. En del programaktiviteter og samarbejdet omkring dem er derfor i sin indledende fase.

For så vidt angår de stærkeste af samarbejdspartnerne, COTU i **Kenya** og den sub-regionale partner, EATUC, er aktiviteterne dog i fuld sving. Det indebærer, at COTU fortsat udbygger sit lokale træner-netværk, der på den ene side styrker uddannelsen af trænere/tillidsfolk og på den anden side bruges som et rekrutteringsinstrument for fagforeninger. På det seneste er det også lykkedes at spotte potentielle fagforeningsledere indenfor disse træner-netværk.

For EATUCs vedkommende er ligestilling blevet et fokus punkt i samarbejdet om

programaktiviteter. I øjeblikket er EATUC ved at udvikle en strategi for køns mainstreaming både i forhold til EAC og det interne arbejde. Det hidtidige meget positive samarbejde med EATUC fortsætter.

I **Tanzania** har landsorganisationen i september overstået en kongres, der forhåbentlig afslutter mere end to års retssager om hvem, der udgør ledelsen i TUCTA. Det forventes, at vores samarbejde med TUCTA i fremtiden kan forløbe mere smidigt og fremadrettet, blandt andet med henblik på at etablere træneretværk og skabe fokus på de regionale udfordringer.

Fra 1. juli har Ulandssekretariatet startet et samarbejde med både lands- og lærerorganisationer i **Rwanda** og **Burundi**. I Rwanda forventes såvel lobbyaktiviteter omkring landets beskæftigelsespolitik samt et nyetableret uddannelsesnetværk at blive til en realitet i løbet af de kommende to års programsamarbejde med hovedorganisationen. Organisationerne virker meget målrettede i et land, hvor de politiske beslutningsprocesser ofte er meget uigennemskuelige. I Burundi starter Ulandssekretariatet et samarbejde om helt basale fagforeningsaktiviteter. Fagbevægelsen i Burundi har en meget svag hovedorganisation, COSYBU, med en fuldtidsansat i deres sekretariat.

I øvrigt forventes programsamarbejdet med mange af partnerne at få mere fokus på den uformelle økonomi. Hidtil har de fleste fagforeninger i Østafrika haft meget få strategier og aktiviteter i forhold til den uformelle økonomi.

I den nye program fortsætter Ulandssekretariatet i tæt samarbejde med Danmarks Lærerforening det positive samarbejdet med lærerforeningerne i Østafrika. Endvidere udbygges den regionale komponent i lærersamarbejdet, således at lærerorganisationernes regionale paraplyorganisation, FEATU, får en mere selvstændig platform i forhold til EAC i relation til uddannelsesspørgsmål med videre.

Endelig er Kenyas metalarbejderforbund ny partner i programmet. Her fokuseres i tæt samarbejde med Dansk Metalarbejderforbund på at få opbygget arbejdsmiljøarbejde blandt andet i de eksisterende men ikke-fungerende sikkerhedsudvalg. Ulandssekretariatets erfaringer med arbejdsmiljøarbejde i Tanzania, hvor Dansk Metal også var involveret, vil blive brugt i samarbejdet.

Vestafrika: Det toårige program, som blev indledt i august 2010, omhandler kapacitetsopbygning af fagbevægelsen til at organisere og yde service til arbejdere i den uformelle økonomi. Programmet omfatter landsorganisationer i **Ghana, Sierra Leone, Niger, Togo** og **Benin** såvel som ITUC-Africa. En stor del af programmet består af lobbyarbejde over for regeringerne for at få udbredt sociale sikringsordninger til den uformelle økonomi samt voksenuddannelse og adgang til mikro kreditter.

Programmet kører i et godt samarbejde med partnerne, og der er i øjeblikket ved at ske ret omfattende gennembrud omkring social sikring. Alle lande har vedtaget ændringer af deres lovgivning på området, så også arbejdere i den uformelle økonomi er omfattet. I **Sierra Leone** og **Benin** er der udsigt til etablering af landsdækkende sundhedsforsikringer. I **Togo** er der indført en sundhedsordning for offentligt ansatte, som forhåbentlig med tiden kan spredes til de andre grupper. I **Ghana**, som er længst fremme på disse områder, er det lykkedes fagbevægelsen gennem omfattende kampagner at øge antallet af personer i den uformelle økonomi, som er tilsluttet en pensionsordning, fra 60.000 til 90.000 på få måneder.

På voksenuddannelsesområdet er der gennemført yderligere kurser for udvalgte grupper, ligesom de faglige organisationer har fået etableret gode kontakter til relevante ministerier og træningscentre med henblik på at finde muligheder for fremtidig finansiering af voksenuddannelse.

På mikrokreditsiden er der lavet analyser af eksisterende ordninger i samtlige lande. Det er nu op til de enkelte organisationer at drøfte, hvordan de kan sikre deres medlemmer bedre adgang til rimelige lån.

Et element i programmet er det fortsatte samarbejde omkring styrkelse af førskoleområdet i et samarbejde med lærerorganisationen i **Ghana** og BUPL. Dette arbejde er nu udbredt til **Togo, Benin, Sierra Leone** og **Niger**, hvor der er gennemført uddannelse af førskolelærere, og der er tiltag til samarbejde med Undervisningsministerierne omkring en landsdækkende politik på området. I den internationale faglige organisation Education International er der nu stort fokus på området.

ITUC-Africa har fået udviklet deres hjemmeside, ligesom de har afholdt et stort regionalt seminar med henblik på at få reaktiveret den vestafrikanske faglige organisation, så den er bedre i stand til at indgå i en dialog på regionalt niveau omkring beskæftigelse og arbejdsvilkår. Der er endvidere afholdt tre regionale møder med samtlige partnerorganisationer og deltagere fra Ulandssekretariatet, LO, FTF og BUPL.

En ny programansøgning for perioden juli 2012 til juli 2014 er under udarbejdelse og fremsendes til Udenrigsministeriet i februar 2012. Samtidig forberedes en alliance-ansøgning i et samarbejde med Håndværksrådet.

Det sydlige Afrika: En ny fase af det regionale program er netop startet. Det har større fokus på arbejdet i den uformelle økonomi, samt på en oprustning af deres lobby- og kampagnearbejder.

Den regionale faglige organisation SATUCC var vært for et todelt medie-kursus i august, hvor den danske journalist Michael Christoffersen gav utraditionel inspiration til landsorganisationernes kampagne- og mediarbejde med konkrete øvelser, konkret blandt andet til en kampagne i **Angola** for at forbedre 'hus-arbejdernes' rettigheder.

Det var desværre den sidste aktivitet i Angola, idet vores partnere UNTA og CGSILA ikke får midler til nationale aktiviteter i det nye program på grund af Angolas nye status som et mellem-indkomstland, selvom der er stor ulighed mellem rig og fattig. I stedet indgår Malawis landsorganisation MCTU som en ny partner, og her ligger den første indsats i at opbygge deres uddannelsesafdeling med træning af trænere.

I **Swaziland** blev det gamle projekt afrundet med en eksamen for det første hold advokat-medhjælpere, som SFTU har uddannet blandt egnede forbundsfolk, og som allerede er begyndt at arbejde med de faglige retssager. SFTU og den mindre landsorganisation SFL, samt lærerorganisationen SNAT forbereder stadig deres fusion i en samlet landsorganisation TUCOSWA.

I **Zimbabwe** har der været kongres. Der blev gjort ihærdige forsøg på at forhindre kongressen gennem private søgsmål fra blandt andet den afgående præsident, der ikke havde udsigt til genvalg. Domstolen afviste klagerne, og kongressen blev gennemført. Den afgående præsident og et par medlemsorganisationer afviser dog at anerkende kongressen og vil holde en ny kongres i efteråret. Hvor alvorlig splittelsen er, er endnu vanskeligt at vurdere.

I **Zambia** har der været afholdt et åbningsseminar med fokus på uformel økonomi for at revitalisere programmet.

I **Mocambique** var der et røveri på OTM uddannelsescentret, hvor en vagt blev dræbt. Der blev også stjålet en del kontanter af programmidlerne. Politiet undersøger stadig sagen. Både sikkerhed og interne procedurer er efterfølgende strammet op, men den interne undersøgelse i OTM har konkluderet, at intet tyder på, at ansvarlige for programmet har været involveret.

Forbundet for offentligt ansatte, SINAFP, led et tragisk tab i juni, da generalsekretær Leonel Fenias Coana døde i et trafikuheld. Han var en ny, stærk frontfigur efter det store lederskifte ved seneste kongres i 2010. Tabet har kastet forbundet ud i et ledelsestomrum, da ingen naturlig efterfølger står klar.

Også lærerforbundet i Mocambique har haft kongres. For første gang i forbundets historie blev det meste af ledelsen genvalgt, hvilket er udtryk for, at lærernes organisation ONP er blevet styrket og stabiliseret i den seneste kongresperiode. Det er sket i programsamarbejde med Uddannelsesforbundet.

2 Asien

2.1 Politiske, økonomiske og arbejdsrelaterede nyheder

I en rapport fra den Asiatiske Udviklingsbank fra august i år fremgår det, at antallet af fattige i Asien er faldet markant fra 903 millioner i 2005 til 653 millioner i 2008. Banken mener, at yderligere 100 millioner i 2010 er kommet op over den laveste fattigdomsgrænse. Dette er i sig selv imponerende – særlig i lyset af at samme bank tidligere slog mere

negative toner an i deres beregninger af konsekvenserne af den globale økonomiske krise i 2009-2010. Bankens tal dækker dog over en skæv fordeling, idet fattigdomsreduktionen primært foregår i de økonomiske supermagter i Asien, - Kina og Indien. I en række fattige lande som Pakistan og Nepal forventes antallet af fattige fortsat at stige. Hovedkonklusionen er, at selv om situationen forbedres, er det fortsat Asien, der huser 63 % af alle verdens fattige, og at der fortsat er mange lande i Asien, der har brug for massiv støtte i kampen mod fattigdom.

På den politiske front er der også godt nyt at berette. I **Nepal** melder vores partner organisationer og den danske ambassade om begyndende optimisme og håb. Det politiske dødvande, som landet har været ude i de sidste år, er lettet lidt. Med dannelse af en maoistisk ledet regering er der igen kommet gang i forhandlingerne med blandt andet Nepali Congress og CNP-UML (Kommunisterne) - trods deres oppositions status - omkring en ny forfatning. Dette smitter positivt af på de programaktiviteter, der inkluderer samarbejdet med den maoistiske fagforening ANTUF.

I **Thailand** er der kommet en ny regering, idet Proxy partiet vandt en komfortabel valgsejr. Partiet er ledet af søsteren til den afsatte - og landflygtige – tidligere premierminister Thaksin. Endnu har søsteren besindet sig med at bringe sin bror tilbage til landet. Thaksin er dømt for skattesvind og skal ved tilbagevenden til Thailand afsone en straf på 2 års fængsel, med mindre han opnår kongelig amnesti, eller at den nye regering får omstødt dommen. Regeringsskiftet har i øvrigt medført en reduktion i spændingerne ved grænsen til Cambodja, hvor situationen langsomt er ved at blive normaliseret. Dette skyldes primært det tætte forretningsforhold Thaksin familien altid har haft til Cambodjas regeringsleder Hun Sen. Den nye regering i Thailand er i færd med at søge at indløse sine mange valgløfter, herunder en regulering af

mindstelønnen til 300 Bath om dagen (cirka 50 kroner). Dette har været udsat et par gange og med de sidste ugers oversvømmelseskatastrofe i landet, som ventes at koste mange milliarder i tab af produktion og arbejdspladser, kan man forvente at mindstelønnen endnu en gang bliver sat på stand by.

I **Filippinerne** er den folkelige begejstring over den nye Præsident Aquino aftagende. Jagttagere kalder ham en passiv præsident og han har da heller ikke fået gennemført nogen af de mange lovede lovforslag, især omkring korruptionsbekæmpelse. Den konstante borgerkrig med den militante del af det muslimske mindretal er blusset op igen trods mange forhandlingsrunder med Malaysia som mægler. I oktober mistede mere end 50 mennesker livet i konflikten, og fra mange sider kaldes der på en skrappe indsats mod oprørerne. Her sidst i oktober verserer diverse rygter om opfordring til militærkup for at sikre landet. Opfordringer, der næppe vil blive fulgt, men som er et tegn på, at fundamentet under præsidenten ikke er så solidt længere.

I **Bangladesh** er det politiske billedet uændret. Awami League sidder på en flertalsregering og oppositionen kører landsdækkende kampagner for at få udskrevet et tidligt valg, hvilket dog næppe vil ske. Awami regeringens valgløfte om at indarbejde alle væsentlige ILO konventioner i en ny arbejdsmarkedsreform indfries meget langsomt. Der er dog taget initiativ til nedsættelse af diverse kommissioner. Fagbevægelsen har med støtte fra Ulandssekretariatets partner BILS har givet sit forslag til den nye reform.

Pakistan har fortsat har voldsomme problemer med de fundamentalistiske grupper, herunder Taliban. Det stigende modsætningsforhold til USA er blevet et økonomisk problem, idet USA har reduceret den finansielle støtte til landet betragteligt. Den indenrigspolitiske situation forværres af den vedtagne uddelegering af magt fra centralregeringen i Islamabad til provinsregeringerne. Fra nu af er det provinsregeringernes opgave at forvalte for eksempel arbejdernes pensionsordning. Fagbevægelsen skønner, at det på sigt betyder at de fattige provinser mod vest ikke kan leve op til loven, og at arbejderne dermed berøves forhandlede rettigheder.

2.2 Udviklingen i program- og projektsamarbejde med vores partnere

Fase I af programmet ”**Støtte til anstændigt arbejde i Asien**” udløb med udgangen af august og er blevet afløst af et brofase program, der løber til slutningen af 2011.

Ansøgning om Fase II af programmet blev indsendt til Udenrigsministeriet i marts og programansøgningen har over sommeren været genstand for en forundersøgelse. En ny

ansøgning for en afsluttende fase er sendt til UM og ventes godkendt til fortsættelse indtil august 2014. Herefter er det aftalt med UM, at en fremtidig programindsats vedrørende social dialog i den offentlige sektor indarbejdes i næste fase af det regionale program.

På ITUC-AP's regionale kongres i maj 2011 vedtog organisationen et politik- og handlingsprogram, der fuldt ud dækker de områder, næste programfase retter sig imod. Blandt andet prioriterer ITUC-AP nu i højere grad den sub-regionale fortalervirksomhed omkring anstændigt arbejde i forhold til de regionale organisationer SARCC og ASEAN. Dette er et fokusområde i vores program, idet det vil opbygge kapaciteten af de tilsvarende sub-regionale organisationer SARTUC og ASETUC.

I **Nepal** har partnerorganisationerne blandt andet gennem vores støtte opnået en trepartsaftale med arbejdsgiverforeningen FNCCI og regeringen om en social sikringsordning, der i første fase dækker alderspension, men med tiden også skal fungere som en slags arbejdsløshedsunderstøttelse.

Arbejdere, arbejdsgivere og regering skal indbetale bidrag til en særlig fond, der administreres af regeringen men med indflydelse fra de faglige

organisationer og arbejdsgiverne. Prisen for indgå aftalen er, at fagbevægelsen accepterer en ændring i arbejdsmarkedsløvenes bestemmelser om ansættelse og afskedigelse af medarbejdere til et mere fleksibelt system. På fagforeningssiden lykkedes det af få den maoistiske fagforening ANTUF med i aftalen, hvilket er vigtigt i det aktuelle politiske miljø i Nepal. Maoisterne var også med i en samlet aftale med NTUCI og GEFONT om en regulering af mindstelønnen.

I **Cambodja** underskrev partnerne i foråret en samarbejdsaftale om anvendelse af en fælles udarbejdet standard overenskomst. Aftalen er et resultat af Ulandssekretariatets program i Cambodja. Arbejdsgiverforeningen GMAG har siden udtalt, at den i princippet støtter overenskomststudkastet men efterlyser en sammenhæng mellem løn og produktivitet. Produktivitet vil derfor nyde særlig opmærksomhed i den næste fase af programaktiviteterne i Cambodja.

I **Bangladesh** har BILS og den lokale fagbevægelse fået etableret et arbejdsmiljøhus i Chittagong, der primært skal organisere arbejderne indenfor metalindustrien i det sydlige Bangladesh. I første omgang retter aktiviteterne sig mod de mange skibsophugningsvirksomheder i området, men planen er at udvide aktiviteterne til også at omfatte mindre genbrugsstålværker og den hastigt voksende skibsværftsindustri. I organiseringen af arbejderne tager man udgangspunkt i arbejdsmiljøet.

I **Filippinerne** ses kapacitetsopbygningen af den offentlige fagforening PSLINK at bære frugt. Organisationen bliver i stigende omfang inddraget i diverse tekniske arbejdsgrupper, der omhandler arbejdsforhold og udvikling af den offentlige sektor. Lovforslaget om ”Offentlighed i forvaltningen” er udarbejdet. Indtil for nylig var det på Præsidentens liste over prioriterede lovgivningsopgaver. Men med den stigende politiske uro ligger dette dog stille i øjeblikket. Bygningsarbejderne i ACIW har gennemført de planlagte faglige kurser og kampagner for social sikkerhed, og det forventede antal medlemmer har opnået arbejde og en bedre social sikring.

I **Indien** fortsætter SEWA med at vokse, både i størrelse og anseelse. Samarbejdet med SEWA går fortsat uden problemer, og den række af aktiviteter, der skal sikre bedre levevilkår for kvinder i den uformelle økonomi, bliver gennemført. Den tværgående del af programmet, hvor SEWA og andre af Ulandssekretariatets partnere i Asien deler erfaringer, er også - efter en svær start - kommet i gang.

Udover det regionale program gennemfører Ulandssekretariatet en række selvstændige projekter. I **Mongoliet** slutter projektet med CMTU i september 2012. Under et PAC møde i august, hvor LO og DLF/FTF deltog, stod det klart, at aktiviteterne, der skal munde ud i arbejdsretslige klagecentre og juridisk bistand, forløber som planlagt. CMTU har også været på et succesfuldt besøg i Danmark for at lære af de danske erfaringer. Som en udløber arbejder CMTU i øjeblikket på en ny idé om at skabe en mongolsk LO skole. Det sker med Ulandssekretariatets støtte.

Ambassadeprojektet i **Nepal** om fred på arbejdsmarkedet gennemføres med vores partnere og paraplyorganisationen JTUCC. Det har ligget stille i et års tid på grund af det politiske dødvande, men nu er samarbejdet kommet i gang igen, og i slutningen af oktober afholdt JTUCC en landsdækkende fagforeningskonference med mere end 500 repræsentanter fra organisationerne. Konferencen udstak kursen for fagbevægelsen i forhold til den kommende nye forfatning og retningslinjer for det fremtidige samarbejde internt i fagbevægelsen. Projektet udløber ved udgangen af februar 2012, men Ulandssekretariatet er i forhandlinger med ambassaden om en mindre no-cost forlængelse.

Anden fase af Allianceprojektet i **Filippinerne** omkring social dialog i den offentlige sektor

udløber med udgangen af oktober. En ny ansøgning for en afsluttende fase indtil august 2014 er godkendt af Udenrigsministeriet. Herefter er det aftalt med Udenrigsministeriet, at en fremtidig programindsats vedrørende social dialog i den offentlige sektor indarbejdes i næste fase af det regionale program.

Det EU finansierede projekt i **Vietnam** med VGCL udløber med udgangen af 2011 og forventes ikke forlænget.

3 Latinamerika

3.1 Politiske, økonomiske og arbejdsrelaterede nyheder

Den økonomiske udvikling, som de sidste år har været kendetegnet ved høje vækstrater i en række lande i Sydamerika og ved moderat vækst i Mellemamerika, er fortsat ind i 2011. Samtidig er behovet for jobskabelse og beskæftigelsespolitik og for anstændigt arbejde - og dermed fattigdomsbekæmpelse - fortsat højt prioriteret af fagbevægelsen i landene. Fattigdomsbekæmpelsen er siden 2008 stagneret flere steder og for den almindelige arbejdstager er der i Ulandssekretariatets samarbejdslande ikke mærkbare forandringer i lønvilkår eller i de basale sociale ydelser. Groft skitseret er halvdelen af befolkningerne fortsat fattige i Ulandssekretariatets partnerlande. For denne store gruppe slår de sidste års store prisstigninger på de fleste basisfødevarer hårdt i hverdagen, særligt i Mellemamerika. Helt centralt i den forbindelse er, at der i den formelle sektor fortsat er mangel på job, som kan sikre et fornuftigt og stabilt udkomme. Alene i **Honduras**, med en befolkning på cirka otte millioner, mangler halvdelen af den økonomisk aktive del af befolkningen beskæftigelse. Otte af 10 i formel beskæftigelse tjener ikke nok til at dække de helt basale leveomkostninger - og flere end 600.000 unge er hverken under uddannelse eller i arbejde.

At den fattigere del af befolkningerne fortsat søger lettere livsvilkår mærkes blandt andet på migrationen til USA, hvor migranternes antal er fordoblet på 20 år, så der i dag er ikke mindre end 40 millioner. Næsten 60 % af USA's migranter er fra Latinamerika.

I **Bolivia** har fagbevægelsen i år kæmpet for at få regeringens anerkendelse af deres krav om en lokal variant af en "national Jobs Act" – en række krav om blandet andet beskæftigelsespolitik og anstændigt arbejde, som fagbevægelsen fremsatte i foråret efter hårde forhandlinger om de årlige lønreguleringer. Selv om fagbevægelsen i Bolivia de senere år har søgt mere dialog og mindre konflikt, fordi arbejdstagerorganisationerne med den nuværende regering oplever en positiv forandringsproces i landet, så er uafhængigheden central. Forhandlingsprocesserne har over det sidste halvår været præget af gentagne sammenbrud – punktstrejker, generalstrejker og vejspærringer er igen taget i brug.

Udviklingen i Bolivia følges relativt tæt af internationale organisationer i denne tid, da regeringen

har kastet sig ud i en større intern politisk krise. Regeringen har påbegyndt et større vejbyggeri, som via Bolivia skal forbinde Brasilien i øst med Chiles kyst i vest. Vejen skal føres midt igennem en naturpark i lavlandets urskov, i et område, der er stadfæstet som et 'indfødte folks territorium'. De lokale indianere, som blandt andet via støtte fra et dansk ambassadeprogram har opnået jordrettigheder i området, har været i mod anlægsarbejdet – med den begrundelse, at det vil overbelaste naturressourcerne: vejen vil føre flere nybyggere, cocabønder og handelsfolk med sig. I august begyndte de derfor en lang protestvandring mod regeringsbyen La Paz – og sidst i september blev de hårdhændet standset af hundredvis politifolk, hvilket både nationalt og internationalt gav anledning til skarp kritik. Sagen er betændt, fordi de økonomiske interesser og regeringens planer for national udvikling af økonomien støder sammen med den erklærede respekt for menneskerettighederne og en ansvarlig naturbeskyttelse. Flere ministre er gået af som følge af sagen, og en række sociale organisationer støtter de indfødte folk fra naturparken. Herunder også fagbevægelsen.

Udviklingsproblematikker afledt af indfødte folks menneskerettigheder er også – i hvert fald formelt – kommet på dagsorden for fagbevægelsen i andre latinamerikanske lande. Ulandssekretariatets partnerlande har alle ratificeret ILO's konvention 169 om dette (af 22 lande i alt), men overholdelsen i praksis lader meget tilbage at ønske. Efter valget i **Guatemala** i november, ser det dog ikke umiddelbart ud til, at indfødte folks rettigheder kommer højt på den politiske dagsorden. Vinderen af valget, den nye præsident Otto Perez Molina fra højrefløjen er

en tidligere militærmænd, som har lovet at sætte hårdt ind over for både vold og straffrihed i landet. I 80'erne var netop han en af de øverstkommanderende i det område af Guatemala, hvor de største massakrer på landbefolkningen foregik. Og befolkningen der er af den slags, som kaldes indfødte folk.

Også i **Nicaragua** har der været valg til præsidentposten og parlamentet i november. Den siddende præsident Ortega blev som ventet genvalgt trods massiv international kritik mod valghandlingen og de politiske tendenser, som peger mod begrænsning af det demokratiske rum i landet. EU og Organisationen af Amerikanske Stater monitorerede valghandlingen efter specifikke aftaler med regeringen, og sidstnævnte har rapporteret om en del uregelmæssigheder under forberedelsen såvel som under valghandlingen.

3.2 **Udviklingen i program- og projektsamarbejdet med vores partnere**

Samarbejdet med den regionale paraplyorganisation i ITUC – TUCA - er positivt. Der er gennemført to regionale seminarer i 2011, henholdsvis om anstændigt arbejde i Mellemamerika og organisationsudvikling i fagbevægelsen i Andeslandene. Sidstnævnte finansieres sammen med ILO. ITUC/TUCA har planlagt at gennemføre aktiviteter med landsorganisationen COB i Bolivia, men rapporterer dog om forsinkelser i implementeringen.

TUCA forbereder sig i øvrigt til næste års kongres i april. Allerede i august i år, hvor det årlige donormøde blev holdt i Panama, blev spørgsmål til de kommende års strategi og udfordringer drøftet med de faglige søsterorganisationer og støtter. Fra Ulandssekretariatet deltog Mads Bugge Madsen og regionalkoordinator John Koldegaard.

I forhold til de 'gamle' subregionale partnere i Mellemamerika – det faglige institut ISACC og den offentlige sektor organisation PSI – samt de 'gamle' nationale partnere i Guatemala, Honduras og Nicaragua – gennemføres partnersamarbejdet og projektaktiviteterne i god overensstemmelse med det planlagte. I forhold til Ulandssekretariatet er landsorganisationen CUTH i Honduras' nye generalsekretær i den forløbne periode blevet inddraget i samarbejdet var i forbindelse med LO-kongressen i år i Danmark.

I forhold til de nye partnerlande i syd noteres også en positiv udvikling. I **Bolivia** er projektsamarbejdet med organisationerne i den offentlige sociale sektor nu blevet konkretiseret. Samarbejdet med sundhedsforbundet og PSI er startet op i perioden, og planer for projektaktiviteter er udarbejdet sammen med lærerorganisationerne. DLF og EI var i oktober på mission i Bolivia, blandt andet for at vurdere mulighederne for at komplementere Ulandssekretariatets samarbejde med lærerorganisationerne. Ulandssekretariatet og 3F har

i fællesskab fortsat ansættelsen af en lokalkonsulent, hvis kendskab og netværk i fagbevægelsen skaber solid forankring lokalt.

Indsatsen i **Paraguay**, som gennemføres med landsorganisationen CUT-A, forløber også tilfredsstillende. Selv om der har været en del udskiftning i organisationens lille projektenhed, har CUT-A formået at gennemføre de planlagte aktiviteter. Tre nyere studier af arbejdsmarkedet er blevet gennemdrøftet i organisationen og har medført, at der er gennemført en kampagne for anstændige lønforhold, og at CUT-A har stillet forslag dels om dannelsen af et egentlig arbejdsministerium og dels til en national udviklingsplan. Fagbevægelsen – med CUT-A som central aktør – bliver i stigende grad anerkendt i det politiske system, som en værdig dialogpartner på arbejdsmarkedet i landet.

4 Mellemøsten og Nordafrika

4.1 Politiske, økonomiske og arbejdsrelaterede nyheder

Efter at hele verdens øjne i foråret var rettet mod de arabiske lande, hvor demonstrationer og folkelige opstande bredte sig som steppebrande, er medieopmærksomheden i de lande, hvor protesterne er stilnet af, ikke helt så prangende mere. Ikke desto mindre er udviklingen i mange af disse lande netop nu altafgørende for den langsigtede virkning af forårets opstande. I Egypten, Tunesien og Marokko er frie valg linet op på stribe i løbet af efteråret og ind i starten af 2012. Den nyvundne ytrings- og politiske frihed har i mange lande fået et hav af aktører på banen, der forsøger at positionere sig på den politiske scene og fylde det tomrum, en omvæltning af landets ledelse uomtvisteligt bringer. Dette fremhæver dybe kløfter i befolkningernes ønsker til samfundets organisering, med kontraster mellem sekulære, liberale kræfter og moderat og stærkt religiøse aktører, der ønsker religionen inkorporeret i ledelsen af landet som den umiddelbart største udfordring. Yderligere rapporteres den økonomiske situation mange steder forværret på grund af urolighedernes medfølgende ustabilitet på markedet, turisternes fravær og en stigning i arbejdsløsheden. Bølgen af strejker, hvor der kræves bedre vilkår, eliminering af korrupsion og minimumslønnen, er også med til at sætte økonomien på vågeblus.

Udviklingen i **Tunesien** er karakteriseret ved en pragmatisme og kontinuitet, som kan være til inspiration for de øvrige arabiske lande. Det tunesiske militær har helt holdt sig ude af den politiske udvikling og den 23. oktober afholdte landet sit første frie valg siden uafhængigheden i 1956. Valget, der forløb roligt og havde en valgdeltagelse på 90 %, skal pege på en midlertidig præsident og en 217-medlems grundlovsgivende forsamling. Som forventet blev Tunesiens moderate islamiske parti Ennahda med over 40 % af stemmerne det suverænt største parti.

I **Egypten** håndterer det militære overgangsråd det politiske momentum i Egypten med vaklende hånd og bliver mødt med større og større kritik. Ikke mindst på grund af dets tilsidesættelse af egypternes grundlæggende rettigheder til fordel for en tilsyneladende ro. Tiltag som genindførelse af undtagelsestilstanden, brug af militærdomstole i retsforfølgelsen af civile og censur og påvirkning af nyhedskanaler giver grund til voldsom bekymring. Det er

planen, at der i perioden november 2011 til marts 2012 skal afholdes fire valggrunder til over- og underhuset, som derefter skal udarbejde en ny forfatning, der skal til afstemning hos befolkningen. Herefter skal der afholdes præsidentvalg, som giver anledning til militærets tilbagetrækning. Tidsperspektivet herfor er endnu ikke kendt.

I **Marokko** blev de mindre optøjer i løbet af foråret imødekommet af kongen, der nedsatte en kommission med mandat til at revidere forfatningen. I juni blev denne nye forfatning

præsenteret af kongen og sat til folkeafstemning med kun to ugers ”valgkamp”. Den nye forfatning har fået ros fra internationale aktører som EU, men har også mødt kritik for kun at tilføre kosmetiske ændringer. Blandt andet var hovedpunktet for ændringerne, at kongen skulle afgive magt til regeringen, men på trods af magtafsigelser præsiderer kongen stadig over samtlige vigtige beslutningstagende råd og komiteer. Nej-siden fik ikke meget spalteplads i de to ugers valgkamp; enkelte demonstrationer blev afholdt, og en decideret boykot-kampagne blev sat i værk. De fleste civilsamfundsorganisationer og meningsdannere agiterede for den ændrede forfatning, heriblandt to af de tre fagforeninger Ulandssekretariatet samarbejder med - den sidste anbefalede en boykot. Forfatningsændringerne blev vedtaget med hele 98 % for. Nu venter parlamentsvalget den 25. november: Det er fremrykket på opfordring af kongen begrundet i en hurtigere implementering af de vedtagne ændringer i forfatningen.

Ændringer og reformerne af landenes fagbevægelser foregår også meget hurtigt. I **Tunesien** samarbejdede hovedorganisationen UGTT’s centrale ledelse med Ben Ali’s diktatur men sluttede sig under protesterne til demonstranterne, ikke mindst under pres fra regionale afdelinger af UGTT. Derfor er der nu en proces i gang internt i UGTT, en proces der formentlig vil kulminere med den nationale kongres, der forventes at blive afholdt i januar 2012.

I **Egypten** er fagforeningslandskabet noget broget. I august 2011 blev ledelsen i den Mubarak-tro faglige landsorganisation ETUF afsat af regeringen, en stor sejr for den nye uafhængige fagbevægelse. Samtidig blev ETUF’s enorme midler indefrosset og et midlertidigt råd indsat til at styre ETUF frem mod en kongres og et nyvalg, der ifølge arbejdsministeren vil finde sted, når en ny lovgivning, der organiserer fagforeninger i henhold til internationale konventioner, er vedtaget. Vedtagelsen af denne lovgivning er et helt centralt og progressivt skridt for organiseringen af fagligt aktive i Egypten, men der er risiko for, at den først bliver vedtaget, efter at valgprocesserne er overstået. Samtidig har den nye uafhængige faglige landsorganisation

EFFTU fået stadig større tilslutning og arbejder på snarligt at afholde en national kongres. For nyligt er der blevet dannet endnu en uafhængig landsorganisation, EDLC.

I **Bahrain** reagerede Kongen – med hjælp fra Saudi Arabien – kraftigt på demonstrationerne ved indsættelse af militær og en erklæring om undtagelsestilstand, blandt andet med drab og fængslinger til følge. Men selvom de store demonstrationer således blev knust i marts, rapporteres der stadig om næsten daglige protester af bahrainere, der er vrede over fyringer og uretfærdige domsafsigelser på baggrund af deltagelse i de tidligere protester samt over manglende demokratiske reformer. **Kuwait** så modsat Bahrain kun spæde demonstrationer og opråb i foråret. Men nuværende strejker blandt arbejdere i den offentlige sektor bliver håndteret med hård hånd af regimet. De strejkende gør modstand mod regimets mangel på respekt for arbejdernes rettigheder og passivitet over for den allestedsnærværende korrupsion.

4.2 Udviklingen i program og projektsamarbejdet med vores partnere

I MENA regionen er tre forskellige programmer under implementering eller udvikling.

Trepartsprojektet Cotridiaso i Marokko er gået ind i sin sidste del-fase. Alle hovedaktiviteterne er dermed gennemført, og kun ”udbredelsesfasen” og konsolidering er tilbage. I perioden fra september til december 2011 har aktiviteter til udbredelse af erfaringerne fra projektet været planlagt i fire områder i Marokko. På grund af en utilstrækkelig tilslutning til de to første runder af aktiviteter er alle aktiviteter dog sat midlertidigt i bero, indtil der findes en løsning på, hvordan projektet afsluttes fornuftigt på en bæredygtig måde. I den bilaterale del af trepartsprojektet blev de sidste aktiviteter implementeret henover sommeren og det tidlige efterår. I alt har de tre fagforeninger (CDT, FDT og UGTM) gennemført ni træningsseminarer i arbejdsmiljø, social dialog og forhandling og dermed hver undervist imellem 225-270 medlemmer.

Programmet ”Støtte til Social Dialog i MENA-regionen” inkluderer støtte til Kuwait, Bahrain, Marokko, Tunesien og i en mindre grad Libanon. Det er delt op i to komponenter:

Den første komponent med social dialog fokuserer hovedsageligt på en fortsættelse af det bilaterale samarbejde med vores nuværende partnere i Marokko med det centrale formål at sikre bæredygtigheden af tidligere aktiviteter. I forbindelse med evalueringen af det netop afsluttede bilaterale projekt under Cotridiaso i slutningen af oktober 2011 vil Ulandssekretariatet i samarbejde med partnerne udvikle indholdet af programsamarbejdet. Komponenten indeholder også et projektsamarbejde mellem DLF og libanesiske lærerforeninger, der er under opstart.

Den anden komponent er målrettet migrantarbejdere i Golflandene. På grund af urolighederne i Bahrain, fokuseres der på Kuwait og byggesektoren og udvalgte sydasiatiske lande med

migrationsarbejdere. Der er ved at blive foretaget undersøgelser af de forhold, migrantarbejdere rekrutteres under i Nepal og Bangladesh. Disse studier vil udgøre vigtige input til en konference i Kuwait (planlagt til februar 2012) hvor fagbevægelsen fra Golfen, repræsentanter fra Nepal og Bangladesh og udvalgte internationale organisationer vil samarbejde på en fælles handlingsplan for at sikre migrantarbejdernes anstændige arbejdsforhold og faglige rettigheder.

Under programmet har Udenrigsministeriet åbnet for at støtte UGTT i Tunesien. Det vil først starte, efter at UGTT har afholdt kongres i starten af 2012. Ulandssekretariatet er også i dialog med Dansk Industri om et samarbejde i Tunesien - og andre lande i regionen - om social dialog.

Programmet ”Støtte til social dialog og demokratisk fagforenings-udvikling i Egypten”

har i den øjeblikkelige forberedelsesfase til formål at forberede et større toårigt program (2012-13). Konkret skal arbejdet udmunde i en vurderingsrapport over arbejdsmarkedet og det organisatoriske, politiske og institutionelle billede af fagbevægelsen i Egypten og et programdokument. Ansøgningen for programmet vil blive sendt til Udenrigsministeriet inden den d. 21. november 2011. Vurderingsrapporten vil blive brugt som en dansk publikation, der - med Egypten som udgangspunkt - fortæller historien om, at et velfungerende arbejdsmarked med stabile organisationer er helt centralt for et demokratisk samfund.

